

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Nyaars-Ønske i Danske Samfund

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Nyaars-Ønske i Danske Samfund", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1843_740-intro-shoot-idm74.pdf (tilgået 06. august 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

De danske stænderforsamlinger

I 1843 var Danmark endnu ikke overgået fra helstat til nationalstat, og i kølvandet på Det Tysk-romerske Riges opløsning i 1806 ønskede Frederik 6. at knytte hertugdømmerne Slesvig og Holsten tættere til det danske kongerige. På tidspunktet var Slesvig og Sønderjylland synonyme for området, der ligger mellem Ejderen og Kongeåen. Hvilket af de to navne, man benyttede, blev senere et nationalpolitisk spørgsmål, idet befolkningen i området ikke var entydig dansk eller tysk. Derimod var Holstens nationale tilhørsforhold næsten udelukkende tysk, og hertugdømmet indgik i Det tyske Forbund ved dets oprettelse i 1815, hvilket betød, at den danske konge i kraft af sin hertugtitel var repræsenteret i Forbundsdagen. Selvom denne nationalpolitiske situation i dag virker påfaldende, var den ikke en unormal konstruktion på tidspunktet.

Holstens medlemskab af Det tyske Forbund gjorde forfatningsspørgsmålet aktuelt, idet forbundspagten, som kongen var forpligtet af, havde en vag formulering, som kunne tolkes som, at hertugdømmet havde krav på en forfatning (se indledningen til *Politiske Betragtninger*). Så vidt kom det dog ikke, men i stedet blev De Rådgivende Provinsialstænder, eller blot stænderforsamlingerne, efter preussisk forbillede indført i Danmark i 1831. De havde til hensigt at tage befolkningen med på råd, herunder komme med lovforslag, og placeringen af de fire stænderforsamlinger sendte udadtil et signal om, at hele riget skulle involveres. De lå i Roskilde, Viborg, Slesvig by og Itzehoe og repræsenterede henholdsvis Sjælland og øerne, Jylland, Slesvig og Holsten. Møderne fandt sted hvert andet år i perioden 1835-1848, og valgretten i forsamlingerne var blandt andet bestemt af køn, ejendom og alder, hvilket betød, at kun ca. 3% befolkningen besad denne ret.

Stænderforsamlingernes antal og placering var strategisk velvalgt af kongemagten, idet de (national)politiske diskussioner ikke blev koncentreret ét sted, men spredt til flere byer af mindre betydning uden stærke, politiske bevægelser. Dertil var det, set fra kongemagtens perspektiv, fornuftigt at tildele Slesvig og Holsten en forsamling hver, da man fik adskilt det tysksindede Holsten fra det nationalt splittede Slesvig. Blandt andre holdninger i Slesvig fandtes en tysksindet nationalliberalisme, som ønskede et uafhængigt Slesvig-Holsten i personalunion med Danmark, og en dansksindet nationalliberalisme, som ønskede et dansk rige inklusiv Slesvig. Var kongemagtens hensigt med stænderforsamlingerne at dæmpe de politiske røster i Hertugdømmerne, var succesen betinget, eftersom de 11 år efter oprettelsen blev samlingspunkt for ophedede nationalpolitiske diskussioner på baggrund af en hændelse i netop Slesvigs stænderforsamling.